

Com a dona conseqüent,
 si diu «l'estimo» l'estima
 ab un amor sempre ardent;
 però estimant no s'aprima,
 al contrari, va en augment.

De dijous á dijous

Condolgut encara l'esperit, de una rohuenta malaria, torném á empendre l'agradosa tasca setmanal de comunicarnos ab els benévols llegidors de LA TOMASA qu'ab tanta resignació suportan aquestas crónicas.

Tenim feyna atrassada y l'espai tatxat; per' aixó pasarem lleugerament pe 'l dessorbre d'aconteixements municipals, donarem un vistazo á M drit y ens gaudirem ab els artistichs de 'l present á Barcelona.

Bona pressa 's va donar lo novell arcalde Senyor Boladeras, per' que la ciutat no 's trovés mancada de llums, qu' els fanalers no volían encendrer, ni menos treballar en la producció de 'l fluit els empleats de las fábricas de 'l gas. La diligencia, no fou pas en vá, deixant solucionat lo conflicte en vintiquatre horas, mercés a 's Sinchez y als Giménez municipals que s'han mostrat aymants dels llums... la patria ho regoneix y els corona de gloria. Aquests llors, sens regateix, per sobres de la llum material, que 'n forman la primera aureola de 'l novell arcalde, no han resplandit pas en l'esclarament de l'honra municipal entelada ja fa temps; y aquí sí, que la diligencia ha estat en vá, imperant la foscor més negra y entervolint totas las gestions boyras tan espessas, que 'l nás més llarch y l'olfat més fi, dels gats de la premsa diaria, no n'ha pogut treure l'entrellat. Sap tothom, perquè ho han dit en consistori, qu'hi há regidors indignes; que s'han ofert primas en diners per determinats negocis... sabém que 'l gas... que l'aygua... que l'unificació de l deute... son impossibles pe 'l balle. Sabém qu'hi ha nombrosas brigadas de escombriaires que cobran y no trevallen, repartintse 'ls diners de las quinzenas, vampirs que 's xuclarian la caixa y tot... sabém que 'ls queviurers que 's venen á Barcelona son cars, dolents y fins molts cops venenosos... que 'ns roban en lo pès; tot ho sabém y no 's pot posarhi remey.

Quan n' es l' hora de parlar clar y cata á, ningú vol dir rís, ni menos els catalanistas, la gent de bé, com se titulavan y ara podrian ben demostrar que ho son, renunciant canongias y prebendas qu' uns companys de causa se 'n gaudeixen satisfets.

S' hauria de fer llum; encendre los fanals de la moralitat, caygui qui caygui... pero ¡cal... impotent l' Arcalde per aclarir'ho, vol encarregar'ho als Tribunals de Justicia. ¡Bon nap n' haurém arrencat!

* * *

Per ara dona joch lo nomenament del primer Tinent d' Arcalde, que n' es lo já s' ahont dorm l' Arcalde futur segons lo que 's veu. Aquest tinglado 'l porta en Maura de lluny per no tenirhi maldecap quan sí l' hora... mes l' home, está de pega y lo seu patrocinat no pot arribar al puesto per mor d' un cert article de la lley municipal que li enjegan pe 'ls nassos els que, d' aquí están, li fan la traveta.

* *

Aixó sí; com sempre la darrera mona es la que s' ofega, á n' aquí s' han ofegat els pobres escribents interins de l' Ajuntament, fentlos aguantar exámens... per despatxarne uns quants que feyan nosa per dar gust á quatre ratas sabias. Pera ser escribent temporer ab un sou de vintidós duros al mes... s' han de saber matemáticas y doctrina cristiana. ¡Per qué no 'ls provan la veu, á veurer si poden cantar de triple!

* * *

Tornan á estar á l' ordre del día las festas populars y fán cert esfors per' implantarlas aprofitant l' entrada d' estiu, que tota cuca viu, las juntas directiva y executiva de la Societat: Foment Festival Barcelonés.

Si no hi há contraordres, lo día 21 de 'l present mes de Juny, hi haurá batussa de flors, al Passeig de Gracia, lo 22 Carreras de bicicletas al Parch; lo día 23, solta de coloms, correus á la plassa de Catalunya y per' tancar la gran festassa d' els mercats lo día 24, dispósant vistosa cabalgada de carros guarnits alegóricament, ab premis als que 's lluhexin més. Lo més nou d' aquesta festa, será 'l premi ofert á la marmanyera més guapa y més ben vestida que 's presenti á concurs, al istil de las festas d' els mercats de París, que mouhen tant rebombori acabantse tot, ab un gran ball al Frontó-Condal, ahont s' hi fará l' entrega d' els premis.

L' ideya té atractiu sí li donan carácter popular y artistich tot d' una, fugint d' etiquetas empalagosas y ridícolas qu' ho acostuman á matar tot d' arrel en las festas populars que prou voldríam qu' anessin bé per tothom.

CALIXTE PI Y XARAU.

¿Oy que es bonica?

Te la nena que jo estimo,
una mata de cabells
tant negra y tant ondejada
qu' á mí 'm causa gran plaher
el contemplarla. Y els ulls?
al veurels m' agafa fret,
sols pel gust de que m' escalfin
puig sos ulls son dos brassers;
negras com las mevas penas,
y grossos com á cubells
d' á sis rals; y unas pestanyas
molt llargas, y té nassét
molt bufó; y quina boqueta,
xica com un pinyonet,
y els llabis dugas cireras
¡quins llavis mes petoners!
y la barbeta molsuda
d' aquellas que hi ha clotet,
quina garganta y quin pit
exuberant, gros, bent fet
y luego un joch de caderas
quin meneyo, quin vaiven,
y luego... que continúhi
qui li hagi vist algo mes.

PAPER ROSA

La Bonaventura

Qui pogués tornar á n' aquell deliciós temps en que may me faltava tabaco á la petaca, diners, humor y donas.!

Sobre tot això últim.

La Rossa, la Llarga, l' Anchova y la Drapets, me guardarán de mentir.

Totas estavan xifladas per mi, arriuant al extrém de que un día varen dirme á coro y ab una precisó que per si la voldrían las coristas de molts teatros.

Si per desgracia a'gún dia ens siguesses infiel, t' aplicaríam lo rigor de la lley!

Y al dirme aixó feyan ademán de tallarme el cap ó siga decapitarme.

La Rossa era una modisteta plena de gracias y de... llántias y estreps á la roba, cosa que podia dispensárseli perque la pobre entre cusir y planxar, (que també planxava), llensóls y camisas d' home, ni un sol instant tenia per dedicarse á sa persona, de lo que 'm cuydava jo.

La Llarga era carnicera y bacallanera, de modo que may me faltava penca, morro y bons palpissos, que confesso que de tot tenia y en abundancia.

L' Anchova era tabernera, dich mal els taberners e an sos pares, ella no mes se concretava a servirme algùn gotet de ví ranci y a ferme passar de tant en tant alguna pesseta de las que no cabian al ca'aix del mostrador ab la corresponent reserva per supuesto.

Y per fi la Drapets era la filla d' un estanquer de la cantonada, guapa y espiritual com las figuras que hi havia als paquets de *Sussinis* que 'm regalava cada dia, á la entrada de sa casa y á las foscas.

Totas se desvetllavan per mí y son únich desitj era tenirme content sense cuydarse del dir de la gent ni de las trompadas que de tant en tant rebian dels seus respectius pares, que no podían veurém ni ab... ulleras fumadas per la senzilla rahó de que jo no passava may per devant de sas respectivas casas pe 'l temor de que si algùn dia s' esgarriés alguna pinya no 'm prenguessen per l' escombriayre.

Aixís tirarem mes de set mesos y de segú qu' encare tiraríam sinó li hagués donat á la Llarga l' humorada d' anar á pendre la bonaventura la nit de Sant Joan del any passat, á las tres de la matinada y sols.

No 'm valgueren las excusas que vaig darli de que no 'm trobava en disposició de anarhi, y que tenia compromís ab los amichs... etc; ella arrogant y altiua me diguè mirantme d' aquella manera que mira la Farina quan representa *In fidele*:

— ¡Si no véns, s' han acabat els palpissos, lo morro y la penca!

Y jo, sugestionat per aixó últim, vaig vacilar y... vaig dirli, que bueno,

¡Ni may que li hagués dit!

Allavors vaig recordarme de que á las dugas tenia una cita ab la róssa que volia ensenyarme... las camas de un catre que havia vestit ab roba dels altres ó siga ab retalls sobrers y volia que li ajudés á planxar un llensol ab las corresponents cuixineras d' una núvia.

— ¡Com t' arreglarás? me deya caminant á la ven-

tura capficat y... fumant un escanya-pits; quan me sento tocar de la espatlla y s' apareix al meu devant la Drapets guapa com ella sola y ab un paquet de cigarros puros á la má

— Carinyo; va dirme; té això es per tú, y espero que correspondrás al meu obsequi venintme á visitar á las dugas y mitja, puig tinch ganas de ensenyarte una petaca molt bufona. No t' n descuydis eh? y entra pe 'l cantó.

¿Que li havia de contestar?

— Vindré; vaig dirli y... encare no havia tingut temps de mirar si 'ls cigarros eran de ral ó de cinch céntims y de reflexionar sobre lo que passava quan veig al meu devant á l' Anchova la que posantme un duro al nivell dels nassos y donantme copets á popa, me diguè ab sa melosa veu sols imitada per lo gaitx quan xiscla:

— A las tres menos quart á casa, eh? per la porta de darrera... apreta que jo ja tindré obert.

Y va allunyar-se corrents.

— ¿Que faig? vaig dirme al trovarme 'l duro á la má y ab lo cap plé de citas y 'l ventre vuyt.

Es necessari pendre una determinació seria y... després de rumiar un vell rato vaig determinar anármem á sopar y esperar los aconteixements com un catalanista en dia de eleccions.

La noya que 'm tirava mes de las quatre adeptas era la Llarga, no se si á causa de la penca que 'm donava de tant en tant ó perque tenia unas formas... de parlar que la vritat me seduhían, siga lo que vulga á las dugas en punt ja 'm trobava pendent de las sevas formas, dich paraulas y cami del camp del Arpa, ab la corresponent cistella de carn que al compás de nostra ritmitica marxa 's ve'lugava.

Buscarem, un cop allí, un recó dels mes amagats per no ser vistos, y allí, entre paraula y paraula, ferem els deguts honors á la seva penca, ó siga á la que fregida portava dintre 'l cistell.

En lo mellor de nostres conversas y quan ja havent acabat lo menjar de la cistella, jo li mirava 'l cul per veurer si hi havia en ell quedat cap ressiduo, van apareixers al nostre devant trayent foch pe 'ls caixas y vestidas d' istiu, la Drapets, la Anchova y la Róssa empunyant cada una un garrot respectable.

¡Pillol varen exclamar á coro com qui canta 'l *morrongo* y acte seguit se tiraren á sobre meu disposadas á aplicarme 'l rigor de la lley, ab unas estisoras.

Al veurer alló, ¡camas ajudèume! y sense fer cas de las súplicas de la Llarga que cridava socorro perque aquellas gelosas li havien romput lo cul de la cistella y otras menudencias, no vaig parar fins á casa.

Desd' allavors may més he tingut tabaco, diners, ni penca, ni he saborejat sense pagar, la dolsa ratafia de la Anchova.

Prou vaig intent r varias vegadas reanudar las interrompudas relacions, pro totas ván contestarme:

— Fillet, un gall ab tantas gallinas no pot quedar be de cap manera, per mes gall que siga.

Y luego afegian:

— Quan vinga 'l dia de S. Joan si acás vols anar á pendrer la bonaventura procura que no t' atrapin mirant el cul de las cistellas que mentres estás acotat ensenyas l' idem y no es propi de tal diada y... prou.

JOSEPH VILA ORTONOBES.

Un despertador de nou sistema

ORTIZ

- Fa ¡dring! ¡dring! lo conductó...
Lo berratxo : ¡Serafina,
me vol deixá dormi ó no?
¡Pari aquet despertadó;
que 'l seu soroll m' amöhina!

Un amich de las bestias

¡¡¡ CONCURSO
DE
DIBUJOS

—Sa...
otser...
—La...
sempre... au sigu...

Lo Retrato (1)

(Continuació)

Vinguerens els francesos. La requista de las casas per' allotjar soldats, recorria 'l barri; y en junta extraordinaria del vehinat, quedá ben resolt arreglar sas casas d' un modo, que 's vejes tant sols la meytat de las habitacions per mor d' estolviars allotjaments. Dit y fet; al davant d' una porta que s' passava per anar als quartos mes independents de la casa, s' hi vá guarnir un altar; y per tapar una finestra que s' esqueya al mijt... ¿qu' hi posarém... qu' hi posarém?

Lo retrato. — Arriva la visita, repassa las habitacions y damunt la taula del altar, ja estenia 'l secretari la butlleta d' exenta la casa d' allotjaments, quant joh desgracia! lo malchit gat, que s' estava á las caiss amagadas, esfarehit puja á la finestra, fent un grans marramaus, y fa caurer lo retrato descalabránt al secretari, qu' enfurismà, en nom del emperador, prén possessió d' aquella amagada terra, destinant'hi un coronel francès y quatre assistents.

Mal-parát y plè de trenyinas s' esqueya 'l pobret retrato, malchit d' els de casa y escarnit d' els assistents, que de tant en tant, s' hi entretenían, posantli bigotis, plantantli antiparras ó be arrancánt trosos de la motllura del march, pera fer foch á la llar, del quarto.

* * *

L' any 15 vaig tornar à veurer aquesta familia y lo retrato feya llástima de mirar, tal com l' hem descrit, penjat en un recibidor fosch de la casa. Lo fill, s' havia mort á Girona; la mare també n' era difunto ja, y son segon marit, tractava 'l casament de sa filla. Aquest 's verificá, al cap de poch temps, y en lo repartiment de mobles vells qu' ab aytal motiu 's feu, 'l retrato, va tocar á una criada vella, que tenían jubilada, per rahons de l' edat. Aquesta tal criada, tenia un fill qu' havia anat sis mesos á Llotja y que 's pensava serne ja un nou Rafael... y per aixó va ferse 'n lo proposit de netejar y restaurar lo quadro. Aquest xicot, morta sa mare va sentar plassa de soldat, y no n' he sabut res mes.

* * *

Han pasat setze anys, quan he retornat à m' estimada Barcelona lo prop-passat. ¡Quins cambis!

Tot ho vaig trobar cambiat, no 'n coneixia res; ja no 'n vaig trobar els meus amichs, mos goigs, mos plahers... res; en cambi d' aixó vaig trobar mes «elegancia», mes «ciencia», mes «bona fé», mes «diner», mes «alegría», y mes «moral pública».

Per forsa tinguí de convenir que éram al sigle de las llums.

Pró, com que jo m' hi fet vell y gayre bé ja no hi veig, segueixo aquella regla antigua de que: al cego li sobra la llumanera, aixís es que, deixant de banda 'ls grans establiments, las luxosas botigas d' el carrer dels Escudellers, y lo famós paseig de Sant Joan vaig anar á buscar els recones amagats, restos de l'

(1) Vegis lo número anterior.

antigor que m' agradavan y feyan per mí, y per sort, encara vaig trobar algunas botiguetas il·luminadas ab la clássica llumanera de quatre brancals, alguna rebotiga y cuyna ahont anar á xarrotejar y beurer un trago de ví blanch, algunas tartanas ab molas per anar á esmorzar á la font d' en Xirof ó bè á la font Trobada... bonas sastrerías al carrer d' en Gignás y las fondas del Sobre y dels Peixos y sobre de tot lo teatro de Santa Creu, que no passa el temps per ell, ni envelleix. Pera acabar: quan vaig trovarme en mon centre, fou al trovarm' als Encants... firas delitosas, de l' un dia per l' altre, molt més profitosas que las antiguas paradas de Bell-cayre, allá á Sant Agustí vell; alló era per mi una verdadera novetat, digna d' una gran capital europea, que transformava Barcelona mes que l' espectacle d' els carrers no hagués per res cambiat. Quina agradable y estrambótica varietat de cadiras desencoladas, cubells desfonats, fanals sense vidres, sants sense cap, llibres sense escobertas; aquella igualtat perfecta, en que 's troban per terra barrejats autors tant famosos com Loke, Bertoldo, Fenelon, Vallalares, Metastasio, Robeño y Renart, Cervantes y Belarmino; aquella admirable inteligencia ab qu' una pintura d' Orbaneja, tapa un quadro d' en Rivera, d' en Murillo, ó d' en Viladomat; aquell asurtit general sense ordre ni concert de tot l' útil y necessari, no pogué de menos, que fer renaixer en mí las agradables ideyas de la joventut.

Cavilant sobres d' ellas, devallava per la baixada de Viladecols, quan al trencar pe 'l carrer d' en Jupí, per anarme'n cap als Cambis y á Santa Maria, a la porta d' una botiga entre mitx de retalls de panyo de calsas y penjolls de simolsa, 'm va semblar ovirar un retrato, que la cara, no m' era pas desconeguda.

Trech el mocador de la butxaca, aixugo las antiparras, aparto 'ls retalls, enretiro una llumanera y dugas xeringas que jeyan allá prop, cullo 'l quadro de terra, me 'l miro d' aprop... ¡oh Deu meu! exclamo: ¿y aquí havia jo de trobar à mon amich? En efecte, ell era; lo quadro del ball, lo quadro del seminari, 'l dels allotjats y 'l de la criada vella; l' imatge verdadera, de mon amich.

No 'm pugui pas aguantarme las llágrimas, pró vaig fer per manera de disimularlas, preguntant quan valia el quadro. — «Donguin lo que vulga» — va respondrer la vella que m' el venia; no ho vulguí, replicánt y per tí me 'l va donar per «dugas pessetas», informantme després, d' ahont l' havia tret aquell quadro, y contestantme, que feya anys qu' un soldat l' havia dut á empenyar prometentli tornar lo á buscar aviat, perquè, segons ell deya, havia de fer una fortuna, ab lo tal retrato, refentli 'l nas y juntantli unas patillas grossas, ab quals reformas s' assemblaria á un personatge, á qui n' anava á regalar, pró que havent passat tant de temps sense tornar á veurer lo soldat en palla ni 'n pols, no 'n tenia cap escrupol de vendrel, mes, com que feya sis anys que 'l treya per las firas ni menos se l' havia mirat ningú, anyadintli, que ja l' haguera llensat al femer si no fos que devegades l' hi solia servir pera tapar una gerra y altres cops, per' aventar lo foch d' el braser.

Al sentir aixó, agafo 'l quadro que ja 'l tenia pagat y corrents cap á casa, no parant fins á tenril' en lloch segur de mes profanacions y desventuras

Ara, reflexionant, ¿qui m' assegura, que no las sofrirá? Jo soch vell, molt vell, y un cop mort, ¿que vindrá á sern' del quadro, en qu' hi es retrat: t mon amich? ¿Anirá á parar per setena vegada à las firas? ¿O potser alterat son gesto, tornarà un altre vegada à presidir una sala?

¡Quants... y quants de retratos, no 's trovarán en aytal cas! Per lo qué á mi 'm pertoca, escarmentat per lo qu' he vist en aquest relát, me 'n dono l' enhorabona, de no haverm' deixat retratar, pera llegar á la posteritat la meva figura... ¿perqué? Pera ferli presidir un ball, pera fer sanglotar la dona, pera penjarlo entre mitx de mapas, gabias vellas y campanetas; per' aguantar cops de pilot; pera criar xinxas ó pitjors porqueries; per tapar finestras; per embigotarli' y rascarlo després, empenyat y manosejat, sens trobar ni per misericordia comprador en firas y ultimament venut per un drapaire, després d' haver fet de venta fochs... per «dugas pesetas».

Imitació del Curiós Parlant.
(Mesonero Romanos).

Matinencia

Anem amor al prat que 'l sol ja apunta,
l' auCELL xerrotejiánt ja ho anuncia;
cullirém gayas flors per fé una toya
que tot avuy será nostra companya.

Jo un ramet culliré de violetas
per posar á ton pit, hont hi palpita
lo teu cor verje ab goig ple d' esperansa
al veure de t' aymat tanta hermosura.

Primé las besaré, xuclaré d' ellas
las gotas frescas que hi fá la rosada
á ton pit com serán ¡Deu mou, que hermosa!
llavors tot fent braset tornánt al poble
enveja causarém á qui mos miri.

¡Que 's hermós 'ná del bras dos si s' estiman!

ROSETA SERRA

LA VUYTADA

No sé si 's deya Rodriguez
ó si 's deya Casanovas,
ó bé si era de Montblanch,
de Cuba ó la California;
ni si era un valent *pur-sang*
ó un valent plé de falornias
com altres que son *matóns*,
natas ó qualsevol cosa
y acostuman fer la pó
en los cafés de las *Rondas*
ó bé en los del casco antich
que de fetxas molt remotas,
volían ferse la lley
lo que 's diu á tota costa
valentse de *sans façon*
(que vol dir poca vergonya),
pró qu' are 's van abolint
d' ensá qu' á tothom fan nosa
'ls tipos que n Societat
s' empenyan en donar provas
de que son—lo que 's diu—reys
de la forsa bruta.. y tonta:

Si era Rodriguez son nom,
ja s' ha acabat gastar bromas
ab 'ls Rodriguez qu' aquí
no havían mort ni una mosca,
puig s' envalentonarán
y agafarán molta forsa,
tenint un compinxo aixís
qu' als valents d' ofici tomba
ab la senzillesa igual
del que mata un gos... ó gossa
y que als descendents del Cid
(que 's deya Rodrigo) 'ls honra(!).

Si en cambi, lo seu nom es
Casanova ó Casanovas,
qu' es lo nom del gran Mamed
que ha alcansat tanta de gloria(?)
son figas d' altre pané,
vull dir jo qu' es una cosa
de bruixas ó de bruixots

que tinguin de ser, per forsa,
'ls Casanovas capdills
entre aqueixa *gent de l' hostia*,
com si l' apellido dús
entretexit en sa forma
la patent número hú
per fer *traus*.. (y no á la roba),
y 'l privilegi de ser
respectats pe 'ls que 'ls custó dian,
y fins molt considerats
per nostra justícia històrica.

* *

L' espectacle nacional
que tant fém anarlo endoyna
difamantlo inútilment
perque se 'n vagi á la porra,
ja que avuy molt mes que avans,
la afició s' hi torna boja,
pot are ab lletres de sang:
apuntá una hassanya nova
en los fulls de sos anals
digna de passá á la historia
d' una civilisació
qu' es molt gran... poca-vergonya.

Com en temps de Diocleciá,
com quan en l' antiga Roma
s' hi celebravan festeigs
fent de bestias las personas,
en nostre circo romá,
diumenje á la llum hermosa
d' un sol espléndit, brillant;
farçida l' ampla rodona
de sers que ván á gosar
vejent tripas per la sorra,
á un ser humá ¡no á un lleó!
lo toro li féu l' autopsia
vis á vis de tanta gent
famolenca de sang, folla,
que -molta- ni girá 'l cap;

y « Fort! » deyan moltas bocas
(Y 'ls diaris, l' endemá,
ressentyantla ab molta *sombra*,
deyan que havia sigut
una corrida tan bona! ..)

* *

Sembla tot just qu' era ahir
qu' era Corpus y. . ¡com corren
'ls dias, messos y l' any!
Ja torném á tenir sobre
la diada dels gegants,
de las trampas y las noyas;
dels paperets y las flors,
carmetlos y cosas dolsas;
dels domassos, cobre-llits,
cintas, llasos, flochs y blondas;
de las creus y 'ls gonfalóns
banderas y cornúcopias!
medallas y distintius
del temps d' Isabel segona
que converteixen 'l pit
dels militars y gent noble
en retaules de Museu,
en seccions arqueológicas,
(Y encare 'm deixo al tinter
altras moltas més endróminas).

Felis dia pe 'l jovent
que, seguint 'l curs, molt gosa
adornant ab paperets
y ginesta á las xicotas
que ab lo cap tan ben guarnit
se 'n ván á casa joyosas!

Divertiuse forsa, noys;
disfrutéu molt are, noyas;
que 'ls Corpus passen corrent
y la joventut ay! vola.,
aprofiteus' que als 30 anys
per Córpus ja no s fá broma.

PEPET DEL CARRIL

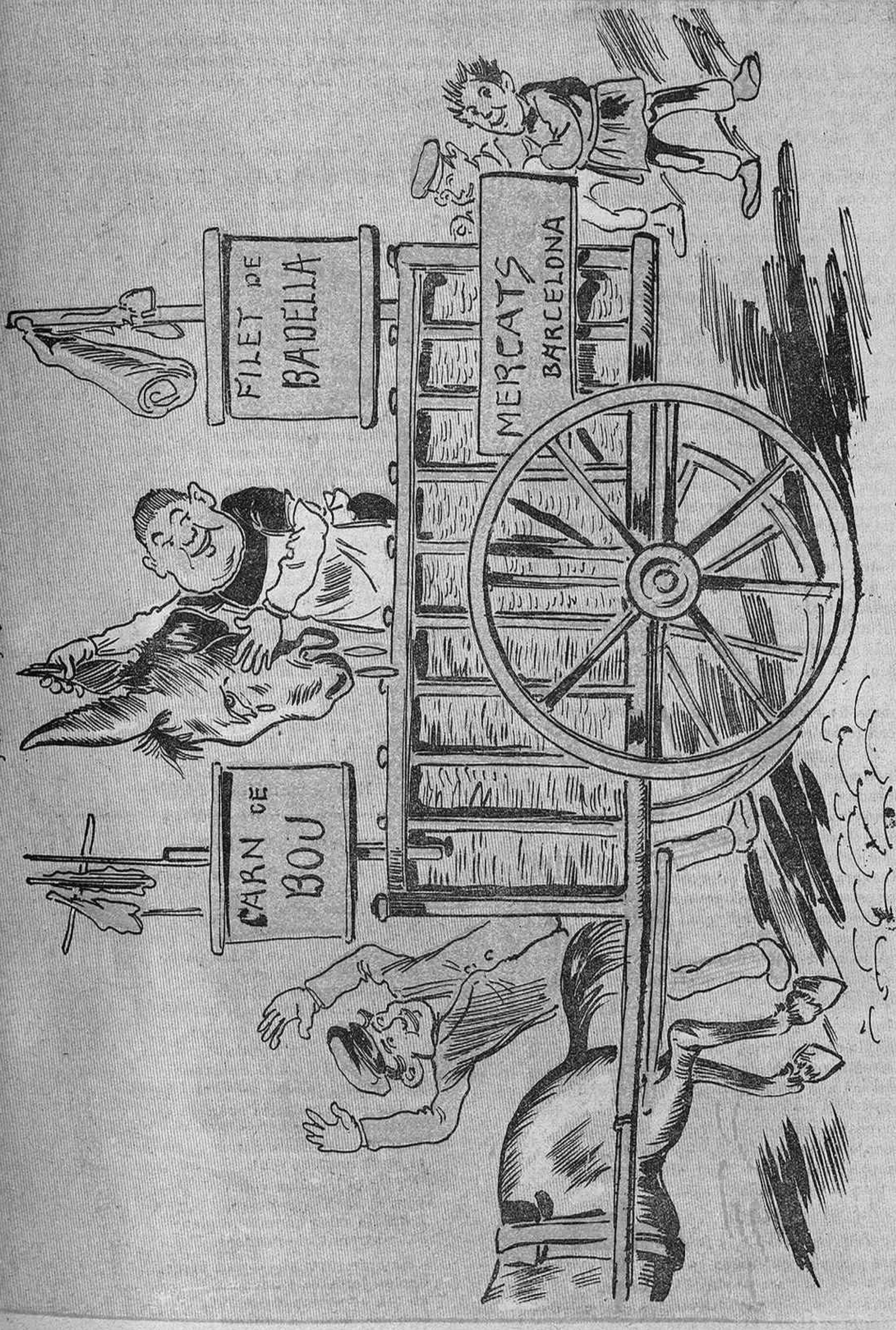
ALI-OLI D' ACTUALITAT

per J. LLOPART.

LA TOMASA

En lo concurs dels mercats
que la gent de plassa espera,
jo seré la col y flor
y tu serás la fruitera.

Simbolisme apropiat
de la carn que masteguém
els vehins de la ciutat.

TEATROS

ROMEA

Lo miracle de Mahoma saynete estrenat la setmana passada, original del Sr. Coma, tingué un complert éxit tant per la vis còmica de las escenas, com també per l'assumpto que está tractat ab lo *salero* peculiar de dit autor.

Com era natural, al final y ab viva insistencia, fou cridat en escena lo Sr. Coma, el que se li tributá una ovació.

Nostra enhorabona al autor y un pésam á la Empresa per lo poch criteri en tenir arraconada en algún calaix de la Administració una obra que si bé no es de forsa, es ab tot molt mereixedora de sortir de l'ostracisme en que vivía.

NOVETATS

Com era d'esperar, la tornada de la eminent Mariani, ha tornat l'alegría als aficionats al art dramàtic, felicitantse, de que ho hagi fet ab la cooperació del célebre director y notable actor Sr. Paladini.

Fins avuy las obras representadas, han sigut un mode de fina execució, vejentshi palpable una acertada direcció brillanthi com es natural la célebre actriu Sra. Mariani, que avuy no li reconeixém rival.

Hi ha que véurela en lo tercer acte de *Madame Sans Gêne*, tot lo segón y tercer de *Divorziamo*, lo quart de *Andreina*, etc, etc., es á dir en totas quantas obras representa, s'hi observa á la actriu de dicció irreprotxable de talent extraordinari que matisa ab un art sens igual totas las situacions del personatge y que vesteix ab una elegancia y propietat, sols en ella vistas.

Lo conjunt de la companyía, lo trobém molt ardonit.

Per las obras fins avuy representadas, sembla que farà una profitosa temporada.

CATALUNYA (Eldorado)

Pera ahir dimars, estava anunciada la inauguració de la temporada d'istiu, que com es sabut debía actuar hi la companyía dramática espanyola que dirigeixen los eminentes actors Sra. Guerrero y Sr. Díaz de Mendoza.

La obra del debut, era *Reinar después de morir* de Vélez de Guevara refosa per Villegas.

Lo primer estreno que se 'ns anuncia es la comedia de Miquel Fchegaray, *Caridad* qual estreno deu tenir loch demá dijous.

La especta ió per aquesta companyía es gran, de manera que l'abono obert á días de moda ha quedat cubert Bona temporada se prepara.

GRAN-VIA

La companyia còmic lírica del Sr. Gil, ha anat fent lo gasto en la setmana ab grans aplausos del públich havent tornat aquest teatro en sos bons temps, donant á demostrar qu' está més per lo líric que per lo còmic encare qu' aquest sigui del género anomenat lliure.

Pera diumenje s' anuncia la funció de despido, per passar la companyía al teatro Nou Retiro, ahont deu haver de fer tota la temporada d'istiu

TIVOLI

Pera avuy está anunciada la funció en honor del mestre Morera posantse en escena sa obra *La canción del naufrago*; per lo tant ara se variarà lo cartell.

Y en asseveració de lo que manifestém, ahir debía debutar ab *El anillo de hierro* la tiple Paca Campos, vin-

guda fá poch de América, ahont ha lograt una reputació envejable

Está anunciat pera demá l'estreno del quadro líric dramàtic *Las bodas de Camacho* inspirat en lo *D Quijote* y s prepara *La Dolores* ab lo concurs de la tiple Sra. Campos.

UN CÒMIC RETIRAT

TRES IMATJES

Lo que eras, lo que ets y lo que serás

Ahi eras una poncella
de essencias mil perfumada,
papellona enamorada,
de las bellas, la mes bella;
magnetisadora estrella
de fulgurant resplandor;
joya de preuhat valor
per ta bondat y bellesa,
sent ta vírginal puresa
fiel imatge del Amor

Avuy ets una perduda
de corrompudas costums,
sense galas ni perfums
y ab la salut ja abatu la;
fulla del arbre cayguda
que ab esborrajat desfici
vas volant al precipici
hont de cert has de estrellarte;
avuy sols pots compararte
ab la imatge de lo vici.

Demá, si per cas hi arribas,
que tal volta no podrás,
estich cert que sufrirás
d' unas costums tan nocivas,
consecuencias aflictivas
que acabarán en trajeria,
y si 't tinch de dir ma deria
del que allavors has de sé,
ascoltam y t' ho diré:
la imatge de la miseria.

EMILI REIMBAU PLANAS.

GANTARELLAS

M'has dit que 't corria pressa
fermá nostras relacions;
y á ta mare li deu corre,
per dintre la *professó*.

Perque no 'ns vejés ton pare,
mil voltas m' has fet doná,
y jo t' hi deixat plantada
perque no se fé 'ls *jegants*

La Paulina es ben formada,
te una rosa á cada galta
bons davants, bonas caderas,
pero per mi tot son *trampas*.

Las tevas paraulas nena
's assemblan als *paperets*;
fa molt bonich enjegarlos
si no fa mica de vent.

Tú y ta jermana voleu
veni ab mi á la *professó*,
y has de saber que no 'm plau
aná entremit; de *pendons*.

Sempre surts ab los teus pares,
oncles, jermans y nevodas,
ab tan de acompanyament,
semblas, noya, la *custodia*

AIGUA-FREDA

LA TOMASA

Els de sempre

Com cad' any. Las caras tristas
dels místichs seminaristas.

La meva seva

Al meu estimat amic i col·laborador
d' aquet periòdic

Vicens Caldés Arús

¿Fer versos? no costa gayre
agafas ploma y paper,
te rumias algún xiste
pero que estiga ben fet
Un cop llest, l' escrius en tinta
recordant del reglament
l' article dos cents setanta
que ve á exposar lo següent:
«Ningún poeta ó poetisa
según reclama la ley
no podrá escribir al dorso
de ningún, ningún papel».
Donchs tornant á lo que deya
ha de resultar ben net.
Agafas després un sobre
hi posas sello y adeu
ho tiras prompte al busson
perque hi arribi á son temps.
El resto de la setmana
tan sols pensas en 'quell vers
si es que dirán que l' acceptan
ó t dirán que no val res.
Los días ja van passant
pe 'l dijous en faltan tres
día cert que LA TOMASA
arriva á n' aquí al poblet.
Ja per fi hi hem arribat
donchs me 'n vaig fins al correu
per poguer trevar la dona
que 'l periòdic reparteix.
Hi arribo ¡desgracia meva!
ja no hi estat prou á temps
puig la dona fa mitj hora
que las ven ja pe'l carrer.
Hi voltat ja mitja vila,
pero per fi ja la veig
li compro jo LA TOMASA
y en lloch de donarli deu
céntims, li dono dos pelas
perqué no penso en res més
que en llegir la correspon-
dencia; ¡y el meu nom no veig!
El correu en te la culpa,
hi arribat tart ¡llamp de Deu!
y tant si vols com si no
hasta lo dijous vinent.
Alabat sia 'l Sant Cristo,
el Sant Cristo de la Seu,
que ha fet tornar lo dijous
que á mi m' ha semblat un mes.
La correspondencia miro
y llegeixo lo següent:
«Albertet de Vilafranca
vagi á estudi á apendre més
puig lo que vosté m' envia
si li parlo francament
es un disbarat dels grossos
y está medit ab los peus;
còrtese pues la culet»
Devant d' aixó, qu' haig de fer?
retirarme ¿no es vritat?
donchs els dich sens compliments
que 'ls hi seguiré enviant
(puig soch molt aragonés)
fins que á na la esuela 'm posin.
R. L. P. — Amén.

ALBERTET DE VILAFRANCA.

Campanadas

En Montero Rios ha dit: «Soch demócrata y á la vegada catòlich intransigent»

A nosaltres nos hi sobra lo de intransigent, si es demócrata, qu' ho posém en dupte.

Perque ja es hora de que en materia de religions, acabin las intransigencias, puig es evident que dintre de totas aquéllas se trovan homes bons y dolents.

Y es mes, hi hauria bastanta feyna pera esbrinar quin es millor.

Aixó apart de que hi ha millons d' homes, qu' ignoran qu' existeixi altra religió que la seva.

Per lo tant, si 'n Montero Rios vol dirse demócrata, que deixi de cantó las intransigencias en materia religiosa.

Lo progrés modern no 's fixa en sectas ni castas, y estima sols la bondat dels homes.

Volguent afavorir al personal de Consums se tracta per alguns individuos de la Comissió d' establir tres torns de 8 horas ab lo qual no farà dit personal cap a vers.

Tindrán ls guardas de consums mes horas vagativas, pero 'l seu jornal que es irrisori, no s' augmentará ni d' un ral sísquera, pera treurels de las necessitats que tots ells passen.

Sabém que molts d' aquets empleats haurian preferit treballar las mateixas horas d' avants y que, pera aliviar sa situació, se 'ls haguessin repartit las 70.000 pessetas d' augment consignadas en pressupostos.

Tenen rahó que 'ls sobra dits empleats, pero si així s' hagués arreglat no s' hauria pogut atendre á varios subjectes que durant las eleccions se portaren com uns héroes.

Lo de s tres torns no ha sigut mes qu' una excusa pera poguer nomenar mes personal, que es lo que s tractava de demostrar.

Maria D' Aurignac ha declarat que l' acadèmic espanyol Cotarelo denunciá á la familia Humbert, perque 'l fill de dit acadèmic pretenia casarse ab l' lva Humbert y pera que no s' efectués la boda formulá la denuncia.

¡Pobre Cotarelo! ¡No 'l coneixém y 'l compadim de veras!

El va denunciar, creyent fer una obra meritoria, ja que tot un Govern posava premi á la denuncia, y si s' descuyda, tothom lo mata á picadas.

En vis a d' aquest exemple, t' nim acordat tan bon punt vejen un birlador de reoties, treuren 'l nostre de la butxaca y entregarli tot fent una gran reverencia.

Potser d' aquest modo se 'ns tindrà per dignes y 'ns farém populars.

CUPÓ PRIMA N.º 80 (1)

Que dona dret á adquirir per

UN RAL

o juguet cómich en un acte y en prosa

Per massa bó

original de JAUME CAPDEVILA

qual preu corrent es lo de UNA PESSETA

(1) Caduca als vuyt dias ó avans si s' agotan 'ls exemplars.

S'assegura que son molts los ciutadans *desinteressats* que 's proposan lluytar de ferm en las properas eleccions de concejals.

Se diu també que la gran part dels que 's preparan pera la lluyta, s' han decidit al enterarse de que algú s' ha presentat á l' Arcaldia reclamant la propietat d' uns terrenos del antich barri de la Rioera.

Aquesta petició, com se veu es una cua de la del Marques d' Ayerbe.

Y com que 's diu que aquet Marques no va ser gens escás pels que...

¿Entenen la qüestió?

¿Sí? Donchs, prou d' aquet coló.

Ploréu, ploreu, ninetas...

Lo burro no está malalt, com se diu en la cansó, pero lo que 's aquest any si volén fervos un vestit hauréu de consultar las revistas de modas, porque la *Pubilla* ha estat de pega, y no la veureu com altres anys lluhint lo trajo que us servia de modelo.

Tot aixó 's deu á que 'l nostre Ajuntament que se las pinta de económich va acordar suprimir lo gasto de 1000 pessetas pera trajos pe 'ls gegants.

¡Barcelona ja está salvada!

¿Estalviar doscents duros per vestir los gegants? ¡Es grandió!

¡Ves qui s' atreveix á emplear tanta roba, per uns personatjes de fusta y cartró, quan hi ha tants subjectes de carn y ossos, que van despullats!

Ara sols falta, que se suprimeixi 'l xocolate del lloro, y encare que no s' unifi qui 'l deute municipal ni 's fassi altra cosa de profit, estarém millor qu' á Xauxa.

Cada exposició de quadros d' en Sebastiá Junyent es per nosaltres una satisfacció inmensa, porque avuy que tants y tants artistas de *double* s trovan, aixampla l' esperit contemplar los avensos d' un artista sempre digne, que sense recorre á las genuflexions ni al bombo de la Prempsa s 'imposa pas á pas, pera assegurar prompte una reputació d' aquellas que 'l temps no esborra.

La labor d' en Junyent es la labor dels mestres; avants que pe 'ls altres, pinta per ell; es, si se 'ns permet la frase, un filosof de la Pintura.

Catorze obras té exposadas aquest estimat pintor en lo «Saló Parés» y si bé no son totas d' un mateix mérit, ni una d' ellas deixa de ser verament notable.

No obstant; los ulls s' en van desseguida cap al quadro titulat «Anunciació», nota de color tan ben encertada, qu' atrau, qu' encisa, que delecta com un jardí de flors variadas, en lo mes de Maig, quan lo cel es ben blau y 's te cor d' artista. Per sentir y executar una obra com «Anunciació» es precis ser tot un mestre.

Lo quadro «Sibila moderna» es de factura vigorosa, d' vritat cor, renedora; la llum, la carn, las robas, traspuan la vida de la realitat; de tóns justíssims, de dibuix ferm, pot servir «Sibila moderna» pera marcar á molts artistas que s' en van per viaranyes esguerriats com s' ha de construir y pintar, pera que lo eixit avuy del taller no s' esvaeixi demá com lo fum.

Sentim no poder disposar de mes l'och pera ocuparnos com voldriam de la darrera exposició d' en Junyent, mes no podém fer punt final, sense felicitar coralment á n' aquet notable pintor, qu' es, al nostre entendre, un dels millors artistas catalans.

Hem llegit que l' arcalde de Saragossa ha decomisat una partida de galetas marca «La Palma» que 's fabrican en aquesta ciutat, per contenir las mateixas una bona part de sacarina.

Si 's comproba ser cert l' us de dita materia en las esmentadas galetas, desitjém que 's castigui degudament al fabricant, porque, encare que sigui penós lo dirho, l' empleo de substancias nocivas á la salut constituheix un assassinat que res pot atenuar.

Ja havém dit moltras vegadas que no es solzament criminal lo qui roba ó assassina en lo camí ral.

Hi ha qui ho es tant com ell, ab l' agravant d' esser més cobart.

Hombre, Sr Urrecha, ab perdó siga dit del seu gos y de la safata del Romea: que 'ns dediqui tot una columna de *El Diluvio* pera fernos sapiguer que la *Bella Chelito*, ab la seva dansa de ventre, y altras menudencias, l' ha fletxat al mitj del cor, es una brometa que 'ls llegidors del esmentat periódich no podem tolerarli.

Aquestas son flaquesas, que qui las té se las calla, porque es molt lleig despertar certs desitjos á qui no li ha fet cap mal.

A nosaltres també va entussiararnos aquesta sandunquera cubana, pero callém per evitar desgracias.

Recomanarém si, als nostres llegidors, que vagin á veure la *Bella Chelito*, sense fer comentaris de certa índole, y si veyentla senten alguna debilitat, *con su pan se lo coman*.

Nosaltres no volém cap responsabilitat.

EPIGRAMA

Te un ull de vellut de un cop
de pedra, lo fill d' en Cendra
que li van tirá, y si algú
diu: ¿Que 's? respón: *mi l de pedra*

J. M. de G.

CORRESPONDENCIA

Joseph Via: «Per una rosa» y «Amor perdut» están ben versificadas, pero hi domina massa la nota romántica pera que pugan tenir cabuda en un setmanari de la índole del nostre. Si no sent lo genre festiu, envihi al menos, quelcom que no s' aparti tant de la realitat. — C. B. F.: Publicarém «Tres gustos». — A. B. R.: «¡Si ho fora!» té un acabament que no está á la altura del resto de la composició. — R. del Caté: La comparació que fa entre la dona y la papellona resulta poch clara. — C.: «A las noyas de...» y «¡Oh 'l progrés!» son de rima molt descuydada, y jo no dispo de temps pera corretjirla. Arréglila si lí plau. — R. A. E.: Anirán alguns *cops de plom*. — Cantallops: insertarém «A la fira». — Vicents Caldés: De vosté, *Carta oberta*. — V. Tomas: y de vosté, «Esclat». — J. V.: *Pobre ceba* es flui-xeta. — Manuel Castellá: id. — Joseph M. Sentinella: Id. — A. de V.: Creguim; escrigui menos y maduri més los assumptos.

Qedan cartas per contestar.

LITOGRAFIA BARCELONESA

SANT RAMÓN, 6. - BARCELONA

En Nofre y 'l llum eléctrich.

—Apa, Nofre ¡cap al llit!
¡Jo estich tip de tant burgit!

—¡Veig qu' aquest llum es molt plaga!
¡Jo prou bufo... y no s'apaga!

—No s'apaga? ¡Ay bona nina!
¡Malo ab la barretina!

—¡Vaja, jo puch ser pagés;
mes de tonto no 'n tinch rés?